

SXEDIO.E18

7.11.1891: ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΚΑΥΓΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΒΡΕΤΑΝΟ ΑΡΘΟΥΡ ΓΙΑΓΚ ΠΟΥ ΚΑΤΗΛΘΕ ΩΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ-ΛΑΡΝΑΚΑΣ ΓΙΑ ΝΑ ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΕΙ ΤΟΥΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Το ενδιαφέρον του κυπριακού λαού στα πρώτα βήματα της ζωής του Νομοθετικού και ιδιαίτερα στην πρώτη δεκαετία δεν ήταν τόσο μεγάλο, αν κρίνει κανείς ότι στην πρώτη εκλογική αναμέτρηση του **1883** μόνο το **50%** προσήλθε στις κάλπες για να ψηφίσει.

Οι λίγοι μορφωμένοι ή σπουδασμένοι σε Πανεπιστήμια του εξωτερικού αυτοδικαίως σχεδόν θεωρούνταν ανάμεσα σ' εκείνους που θα μπορούσαν να αντιπροσωπεύσουν τον κυπριακό λαό στο Νομοθετικό που είχε τη μορφή Κοινοβουλίου.

Οι άλλοι που μπορούσαν να αντιπροσωπεύσουν το λαό ήσαν μερικοί ιεράρχες και οι πλούσιοι ή προύχοντες ή έμποροι των διαφόρων πόλεων.

Η συμμετοχή στο Νομοθετικό απαιτούσε έξοδα και διαθέσιμο χρόνο και με τα μέσα συγκοινωνίας της εποχής, ο χρόνος γινόταν ακόμα μεγαλύτερος.

Ακόμα άλλες υποχρεώσεις των βουλευτών, όπως παραστάσεις σε επίσημες δεξιώσεις και τελετές, συμμετοχή σε συλλαλητήρια, επισκέψεις σε κοινότητες για επιτόπια εξέταση των προβλημάτων των πολιτών που εγείρονταν, απαιτούσαν πολλά άλλα έξοδα και χρόνο, τα οποία δεν μπορούσε να αντέξει ένας οποιοσδήποτε απλός πολίτης που τυχόν θα φιλοδοξούσε να μετάσχει στο Νομοθετικό και να αναμετρηθεί μαζί τους.

Με τέτοιες συνθήκες το ενδιαφέρον για συμμετοχή στα κοινά ήταν πολύ περιορισμένο, τουλάχιστον τα πρώτα χρόνια. σιγά, σιγά, όμως, με την άφιξη νέων επιστημόνων, τη δημιουργία κάποιας πολιτικής ζωής, έστω και αν αυτή βρισκόταν στα πρώτα της βήματα, όλο και περισσότεροι Κύπριοι άρχισαν να ενδιαφέρονται και άρχισαν να σχηματίζονται αρχικά

οι πρώτοι συνδυασμοί και αργότερα τα πρώτα κόμματα.

Έτσι ενώ στα πρώτα χρόνια οι υποψήφιοι ήταν σχεδόν πάντα οι ίδιοι και πολλοί αναδεικνύονταν χωρίς ψηφοφορία, σιγά, σιγά άρχισαν να υποβάλλουν υποψηφιότητα περισσότεροι από τους εννέα που εκλέγονταν στο Νομοθετικό.

Αυτό είχε σαν συνέπεια τη δημιουργία κάποιου προεκλογικού αγώνα που στη συνέχεια πήρε διαστάσεις με προεκλογικές συγκεντρώσεις, φυλλάδια και ομιλίες, όπως τις γνωρίζουμε σήμερα (2005).

Ο πρώτος προεκλογικός αγώνας σε ένταση και οξύτητα που έφερε μάλιστα αποτελέσματα, ανεξάρτητα από τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν, μπορεί να λεχθεί ότι ήταν εκείνος των εκλογών του 1891.

Σ' αυτές τις εκλογές, ένας βρετανός, ο διοικητής Αμμοχώστου Άρθουρ Γιαγκ, ξανατόλμησε να υποβάλει υποψηφιότητα (την πρώτη φορά είχε υποβάλει υποψηφιότητα κατά το Ζαννέτο και είχε χάσει, αλλά δεν είχε δημιουργηθεί τόσος σάλος) και ζητούσε την υποστήριξη των Ελλήνων ψηφοφόρων.

Είσοδος του Γιαγκ στη Βουλή θα στερούσε από τους χριστιανούς μια θέση, πράγμα που προκάλεσε την οργή και αγανάκτηση ανάμεσα στους χριστιανούς που συνασπίστηκαν και καταπολέμησαν άγρια την υποψηφιότητα του με όλα τα μέσα που είχαν στη διάθεσή τους.

Επιστράτευσαν ακόμα και την Εκκλησία και Ιεράρχες της βγήκαν στο πεζοδρόμιο ή στον άμβωνα χρησιμοποιώντας ακόμα και απειλές προς τους Ιερείς για να τους εκβιάσουν όπως η ψήφος τους μη πάει υπέρ ενός Άγγλου ο οποίος λόγω της θέσης του είχε μεγάλη επιρροή ανάμεσα στους ψηφοφόρους.

Ο Γιαγκ υπέβαλε υποψηφιότητα στην επαρχία Αμμοχώστου (εκλογικό διαμέρισμα Αμμοχώστου-Λάρνακας) και μαζί του μάλιστα υπέβαλε, υπό μορφή συνδυασμού και ένας πρώην δάσκαλος, ο Α. Παΐσιος, από την Αμμόχωστο.

Αντίπαλοι τους ήταν τρία σημαντικά στελέχη της Κυπριακής κοινωνίας και μέλη του Νομοθετικού:

Αχιλλέας Λιασίδης, Γεώργιος Σιακαλλής και Νικόλαος Ρώσσος.

Με την ανακοίνωση της υποψηφιότητας του Γιαγκ οι χριστιανοί εξηγέρθησαν. Στη Λευκωσία και τη Λεμεσό έγιναν αλληπάλληλες συσκέψεις προς μελέτη της κατάστασης και σ' αυτές αποφασίστηκε η ανάληψη δράσης και η κήρυξη ανοικτού πολέμου εναντίον της υποψηφιότητας του.

Στη Λευκωσία σε μια από τις συσκέψεις συμμετέσχε προσωπικά ο Αρχιεπίσκοπος Σωφρόνιος, αλλά επικεφαλής του αγώνα κατά της εκλογής του Γιαγκ τέθηκαν ο Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος και ο Επίσκοπος Κερύνειας Κύριλλος. Στη Λεμεσό εξάλλου αποφασίστηκε την ίδια περίοδο η έκδοση ανακοίνωσης-έκκλησης προς το λαό να καταψηφίσει την εκλογή του Γιαγκ.

Εγγραφε η εφημερίδα "Σάλπιγξ" στις 9 Οκτωβρίου για τις αντιδράσεις του λαού στη Λευκωσία και Λεμεσό:

" Εν Λευκωσία, τρεις επί τούτο συνήλθαν οι Λευκωσιάται εις το σύνθηδες αυτοίς μέρος των συνελεύσεων και συνδιασκέψεων, την Αρχιεπισκοπήν, τας μεν δύο πρώτας φορές υπό την Προεδρίαν του Πανοσιολ. Αρχιμανδρίτου Αρχιεπισκοπής Φιλοθέου, την δε τρίτην έστειλαν επίτηδες άμαξαν και προσεκάλεσαν και την Α. Μακαριότητα εκ Κυθραίας.

Μετά δίωρον σύσκεψιν και συζήτησιν εν τη πληθούση πολιτών Αρχιεπισκοπή, απεφασίσθη διά πρακτικού ν' αποσταλώσιν αντιπρόσωποι εις τα διαμερίσματα Μεσαορίας, Καρπασίας και Αμμοχώστου, όπως οδηγήσωσι τον λαόν.

Εν Λεμεσώ συνήλθον εκτάκτως την παρελθούσαν Δευτέραν εν τω Αναγνωστηρίω η Ισότης πολλοί της πόλεως κάτοικοι και αφού διά βραχέων μεν, αλλά λίαν πατριωτικών λόγων ανέπτυξε τα αίτια της συνελεύσεως ο κ. Σ. Ι. Αραούζος, εξεφράσθη υπό πολλών κατοίκων της πόλεως μας αποδοκιμασία κατά της πράξεως ταύτης, συνετάχθη δε και υπεγράφη ψήφισμα καθ' ο ανετέθη εις τετραμελή επιτροπήν,

συνισταμένην εκ των κ. Δ. Χατζηπαύλου, Γ. Μαληκίδου, Σπ. Αραούζου και Γ. Παυλίδου, όπως δι' εκκλήσεως προς τον πατριωτισμόν των εκλογέων Λάρνακος και Αμμοχώστου, εκδηλούντες την απεχθή εντύπωσιν ην η τεθείσα υποψηφιότης ενεποίησεν αυτοίς, ενθαρρύνωσιν αυτοί εις την εν τη περιστάσει ταύτη επιβαλλομένην υπό των συμφερόντων της πατρίδος επιτέλεσιν του προς αυτήν καθήκοντος.

(Μεταγλώττιση)

Στη Λευκωσία συνήλθαν τρεις φορές για τον σκοπό αυτό οι Λευκωσιάτες στο σύνηθες αυτών μέρος των συνελεύσεων και συνδιασκέψεων, την Αρχιεπισκοπήν τις μεν δύο πρώτες φορές υπό την προεδρία του Πανοσιολ. Αρχιμανδρίτη της Αρχιεπισκοπής Φιλοθέου, την δε τρίτη έστειλαν επίτηδες άμαξα και προσκάλεσαν και την Α. Μακαριότητα από την Κυθραία.

Μετά δίωρη σύσκεψη και συζήτηση στην Αρχιεπισκοπή που ήταν γεμάτη από κόσμο αποφασίστηκε με πρακτικό να αποσταλούν αντιπρόσωποι στα διαμερίσματα Μεσαορίας, Καρπασίας και Αμμοχώστου για να καθοδογήσουν το λαό.

Στη Λεμεσό συνήλθαν εκτάκτως την παρελθούσαν Δευτέρα στο Αναγνωστήριο η Ισότης πολλοί κάτοικοι της πόλης και αφού με σύντομους, αλλά πατριωτικούς λόγους ανέπτυξε τα αίτια της συνέλευσης ο κ. Σ. Ι. Αραούζος, εκφράστηκε από πολλούς κατοίκους της πόλης μας αποδοκιμασία κατά της πράξης αυτής, συντάχθηκε δε και υπογράφηκε ψήφισμα κατά το οποίο ανατέθηκε σε τετραμελή επιτροπή που αποτελείτο από τους κ. Δ. Χατζηπαύλου, Γ. Μαληκίδου, Σπ. Αραούζο και Γ. Παυλίδη όπως με έκκληση προς τον πατριωσμό των εκλογέων της Λάρνακας και Αμμοχώστου εκδηλωθεί η απεχθής εντύπωση την οποίαν η τεθείσα υποψηφιότητα προκάλεσε σ' αυτούς, ενθαρρύνουν αυτοί την επιτέλεση του καθήκοντος τους το οποίο επιβάλλουν τα συμφέροντα της πατρίδας.

Στη σύσκεψη της Λεμεσού που έγινε στις 14 Οκτωβρίου το ψήφισμα που εγκρίθηκε σύμφωνα με το

Φίλιο Ζαννέτο προς τους εκλογείς του διαμερίσματος Λάρνακας- Αμμοχώστου (Φίλιου Ζανέτου Β τόμος σελ 726 έχει ως εξής):

"Φίλοι συμπατριώται,

Επόμενοι τη των συμπολιτών ημών εντολή σπεύδομεν να καταστήσωμεν υμίν γνωστόν το ψήφισμα αυτών, δι' ου εκδηλούται η προς την υποψηφιότητα του διοικητού Αμμοχώστου απέχθεια αυτών.

Πεποίθαμεν μετά πάντων των συμπολιτών ημών, έχοντες προηγούμενα δείγματα του υμετέρου πατριωτισμού, ότι αι επαγγελίαι του διοικητού δεν θα παρασύρωσιν υμάς εις το να αναθέσητε τα συμφέροντα της πατρίδος εις αυτού εκείνους, καθ' ων έχομεν να αγωνισθώμεν, όπως υπερασπίσωμεν αυτά.

Εάν οι ανώτεροι υπάλληλοι της Κυβερνήσεως θεωρώνται άξιοι τοιαύτης εμπιστοσύνης, τότε δυνάμεθα ευκολώτερον να εμπιστευθώμεν το παν εις την Κυβέρνησιν, χωρίς να ζητώμεν παρά των συμπατριωτών μας οικογενειάρχων την θυσίαν να εργάζωνται εν τω Νομοθετικώ υπέρ του τόπου, εγκαταλείποντες επί μακρόν τας εστίας των.

Πεποιθότες εις τον πατριωτισμόν υμών αναμένομεν μετά βεβαιότητος ότι κατά την κρίσιμον ταύτην περίστασιν θ' αποκρούσητε την σιθηείσαν εις ημάς παγίδα και ότι θ' απαλλάξητε τον ελληνικόν της Κύπρου λαόν της βαρείας μομφής ότι διά της ψήφου μερίδος τινός αυτού επεβλήθη αυτώ αντιπροσώπευσις τοσούτον αντικειμένη εις τα εθνικά αισθήματα και την φιλοτιμίαν αυτού κατά της οποίας αισθάνεται την μεγαλυτέραν απέχθειαν".

(Μεταγλώττιση)

Ακολουθούντες την εντολήν των συμπολιτών μας σπεύδομεν να καταστήσουμε γνωστό σε σας το ψήφισμα τους με το οποίο εκδηλώνεται η απέχθεια τους στην υποψηφιότητα του διοικητή Αμμοχώστου.

Είμαστε πεπεισμένοι με όλους τους συμπολίτες μας, έχοντας προηγούμενα δείγματα του πατριωτισμού σας, ότι οι επαγγελίες του διοικητή δεν θα σας παρασύρουν στο να αναθέσετε τα συμφέροντα της

πατρίδας σε εκείνους κατά των οποίων έχουμε να αγωνισθούμε για να τα υπερασπίσουμε.

Εάν οι ανώτεροι υπάλληλοι της Κυβέρνησης θεωρούνται άξιοι τέτοιας εμπιστοσύνης, τότε μπορούμε πιο εύκολα να τα εμπιστευθούμε όλα στην Κυβέρνηση, χωρίς να ζητούμε από τους συμπατριώτες μας οικογενειάρχες τη θυσία να εργάζονται στο Νομοθετικό υπέρ του τόπου, εγκαταλείποντες για μακρό χρονικό διάστημα τα σπίτια τους.

Πεπεισμένοι στον πατριωτισμό σας αναμένουμε με βεβαιότητα ότι κατά την κρίσιμη αυτή περίσταση θα αποκρούσετε την παγίδα που έχει στηθεί σε σας και ότι θα απαλλάξετε τον ελληνικό λαό της Κύπρου από τη βαριά μομφή ότι με την ψήφο κάποιας μερίδας του επεβλήθη σ' αυτόν αντιπροσώπευση που αντίκειται στα εθνικά αισθήματα και τη φιλοτιμία του κατά της οποίας αισθάνεται τη μεγαλύτερη απέχθεια.

Στη Λευκωσία μετά τις συσκέψεις που έγιναν, ο Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος μαζί με άλλους παράγοντες βγήκαν σε περιοδεία για να καταπολεμήσουν την υποψηφιότητα του Γιαγκ και μίλησαν σε διάφορες συγκεντρώσεις,.

Παράλληλα ο Φιλόθεος ειδοποίησε το διοικητή Γιαγκ για τις προθέσεις του, ότι δηλαδή θα αγωνιζόταν για να παρεμποδίσει την εκλογή του.

Ο Φιλόθεος έφθασε στο Βαρώσι και από εκεί ετοιμάστηκε να αναχωρήσει για το Τρίκωμο μαζί με τον Πασχάλη Κωνσταντινίδη για επαφές και έστειλαν στο διοικητή επιστολή με την οποία τον καλούσαν να αποσύρει την υποψηφιότητα του.

Αναφερόταν στην επιστολή (εφημερίδα "Σάλπιγξ" **26 Οκτωβρίου 1891**):

"Ανετέθη υμίν υπό της πρωτεύουσας της νήσου η εντολή, του να καταπολεμήσωμεν την εκλογήν σας. Το ανατεθέν τούτο σπουδαίον καθήκον και η πεποίθησις μας, επιβάλλουσιν αυστηράν την εκπλήρωσιν του καθήκοντος τούτου.

Κύριε,

Δεν αμφιβάλλομεν ότι κέκτησθε τα προσόντα όπως εν ομοίω αντιπροσωπευτικώ σωματείω παραστήτε ως αντιπρόσωπος λαού, ίσως μάλλον αναπτυγμένου ή του ημετέρου.

Αλλ' εδώ αι περιστάσεις και τα πράγματα σπουδαίως διαφέρουσι. Εδώ εδόθη ατελής τι πολίτευμα, αυτό το καλούμενον Νομοθετικόν, όπως ο λαός της Κύπρου υποβάλλη τας σκέψεις του της Κυβερνήσεως, συσκέπτεται και αποφασίζει περί των καθάρως αφορώντων προς αυτόν μετά των εν αυτώ Κυβερνητικών μελών άτινα καίπερ ολιγαριθμότερα επροικίσθησαν με δικαιώματα μασσιούντα εν ριπή οφθαλμού τας αποφάσεις του πλειονοψηφούντος ιθαγενούς στοιχείου.

Γνωστόν δε ότι το στοιχείον αυτό έσχε πολλές αφορμάς παραπόνων κατά περιόδους δε υπέβαλλε τοιαύτα και θα ακολουθήσει υποβάλλον. Ο δε λαός ούτος ο παραπονούμενος κατά των αρχόντων του προσκαλείται σήμερα να ψηφίση ημάς όστις διατελείτε εις των ανωτέρων αυτού αρχόντων.

Δυσκολώτατον θεωρούμεν Κύριε, να ψηφίση υμάς, αλλά και αν σας ψηφίση ο λαός το πράξει ουχί εκ πεποιθήσεως ότι αγαπάτε αυτόν, όσον οι αδελφοί αυτού Κύπριοι ή εις Κύπριος αλλά διότι είσθε διοικητής, διότι τοςάκις μάτην παραπονηθείς φοβείται μη δυσαρεστών άγγλων κατέχοντα υψηλήν θέσιν εξερεθίση κατ' αυτού την ομόφυλον των άγγλων τούτων αρχήν, υφ' ης διοικείται.

Αλλά τους φόβους τούτους των απλουστέρων συμπατριωτών, αν πράγματι εισέδυσαν εις τα πνεύματα αυτών, η ανεξάρτητος Εκκλησία της Κύπρου και αι ανεπτυγμένα τάξεις θα εργασθώσι παντί σθένει, όπως αφαιρέσωσι υπ' αυτών. Και υμείς βεβαίως οι ποθούντες όπως παραστήτε αντιπρόσωπος του λαού τούτου, μεθ' ου ούτε εθνικός, ούτε θρησκευτικός δεσμός σας συνδέει θα πολεμήσητε διά των οργάνων σας υπέρ της επιτυχίας της εκλογής σας.

Εν τοιαύτη περιπτώσει θα διαμειφθή πάλη, εν η δεν είναι απίθανα τα μεταξύ των συμπατριωτών και

φίλων σκάνδαλα.

Τον αγώνα τούτον ποθούμεν και μετά προθυμίας θα αποδυθώμεν εις αυτόν, αλλά δεν αποφεύγομεν να προτρέψωμεν υμάς, προ της ενάρξεως του αγώνος τούτου, υμάς οίτινες είσθε Αγγλος ανήκετε εις Εθνος, όπερ υπέρ παν άλλο εσεβάσθη τα των εθνών δίκαια, να ευαρεστηθήτε να αποσύρετε την υποψηφιότητα σας και αφήσετε ήσυχα τα τέκνα της Κύπρου να σκεφθώσι ποίοι εκ των αδελφών των εισίν οι αρμόδιοι να αντιπροσωπεύσωσι τα συμφέροντα αυτών εις το Νομοθετικόν, όπερ κατόπιν επανειλημμένων παραστάσεων, ότι ούτε μίαν έχομεν συμμετοχήν εις τα της διοικήσεως, εδωρήσατο η Α. Μ. η χαριστάτη Ανασσα και όπερ ελπίζομεν ότι προϊόντος του χρόνου θέλει τροποποιήσει παρέχουσα μείζονας ελευθερίας.

Εχοντες διά πεποιθήσεως, κύριε, ότι γεννηθέντες και ανατραφέντες εν Αγγλία θέλετε εκτιμήσει δεόντως τα αισθήματα άτινα υπηγόρευσαν την παρούσαν και ότι δεν θέλετε διασπάσει, να αποσυρθήτε.

Διατελούμεν.

Ο Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος.

Πασχάλης Κωνσταντινίδης

(Μεταγλώττιση)

Ανατέθηκε σε μας από την πρωτεύουσα της νήσου η εντολή του να κααπολεμήσουμε την εκλογή σας. Το σπουδαίο αυτό καθήκον που μας ανατέθηκε και η πεποίθηση μας, επιβάλλουν αυστηρή εκπλήρωση του καθήκοντος αυτού.

Κύριε,

Δεν αμφιβάλλουμε ότι έχετε τα προσόντα για να παραστείτε σε παρόμοιο αντιπροσωπευτικό σωματείο ως αντιπρόσωπος λαού, ίσως μάλλον περισσότερον αναπτυγμένου από το δικό μας.

Αλλα εδώ οι περιστάσεις και τα πράγματα διαφέρουν πολύ. Εδώ δόθηκε ατελές πολίτευμα, αυτό που αποκαλείται Νομοθετικό, όπως ο λαός της Κύπρου διά του λαού της Κύπρου υποβάλλει τις σκέψεις του

στην Κυβέρνηση, συσκέπτεται και αποφασίζει για τα καθάρως αφορώντα αυτόν μαζί με τα κυβερνητικά μέλη σ' αυτό, τα οποία, είναι λιγότερα σε αριθμό αλλά επροϊκίσθησαν με δικαιώματα που μπορούν να ματαιώνουν σε ριπή οφθαλμού τις αποφάσεις του πλειοψηφούντος ιθαγενούς στοιχείου.

Είναι γνωστόν ότι το στοιχείο αυτό είχε πολλές αφορμές για παράπονα, κατά περιόδους υπέβαλλε τέτοια και θα εξακολουθήσει να υποβάλλει. Ο δε λαός αυτός που παραπονείται εναντίον των αρχόντων του προσκαλείται σήμερα να σας ψηφίσει, εσάς, ο οποίος είστε ένας από τους ανωτέρους άρχοντες του.

Θεωρούμεν, κύριε, ότι είναι πολύ δύσκολο να σας ψηφίσει, αλλά και αν σας ψηφίσει ο λαός θα το πράξει όχι από πεποίθηση ότι τον αγαπάτε, όσον οι αδελφοί του Κύπριοι ή ένας Κύπριος, αλλά διότι είστε διοικητής, διότι τόσες φορές αφού παραπονέθηκε μάταια φοβάται μη δυσσαρεστήσει ένα άγγλο που κατέχει υψηλή θέση και εξερεθίσει εναντίον του την ομόφυλη αρχή των Αγγλων υπό την οποία διοικείται.

Αλλά τους φόβους αυτούς των απλουστέρων συμπατριωτών, αν πράγματι εισέδυσαν στο πνεύμα τους ή ανεξάρτητη Εκκλησία της Κύπρου και οι ανεπτυγμένες τάξεις θα εργασθούν με κάθε σθένος όπως αφαιρέσουν από αυτούς.

Και εσείς βεβαίως που ποθείτε όπως γίνετε αντιπρόσωπος του, με τον οποίον ούτε εθνικός, ούτε θρησκευτικός δεσμός σας συνδέει, θα πολεμήσετε με τα όργανά σας υπέρ της επιτυχίας της εκλογής σας.

Σε τέτοια περίπτωση θα γίνει πάλη, στην οποία δεν είναι απίθανα τα σκάνδαλα μεταξύ των συμπατριωτών και φίλων.

Τον αγώνα αυτό ποθούμεν και θα αποδυθούμε με προθυμία σ' αυτόν, αλλά δεν αποφεύγουμε να σας προτρέψουμε πριν από την έναρξη του αγώνα αυτού, εσείς ο οποίος είσθε Άγγλος, ανήκετε σε Έθνος το οποίο πέρα από κάθε άλλο σεβάστηκε τα δίκαια των Εθνών, να ευαρεστηθήτε να αποσύρετε την

υποψηφιότητα σας και να αφήσετε ήσυχα τα τέκνα της Κύπρου να σκεφθούν ποιοι από τους αδελφούς τους είναι οι αρμόδιοι να αντιπροσωπεύσουν τα συμφέροντά τους στο Νομοθετικό, το οποίο ύστερα από επανειλημμένες παραστάσεις, ότι ούτε μια συμμετοχή δεν έχουμε στα θέματα της διοίκησης, τα οποία δώρησε η Α. Μ. η χαριεστάτη Βασίλισσα και το οποίο ελπίζουμε με την πρόοδο του χρόνου θα θελήσει να τροποποιήσει και να δώσει περισσότερες ελευθερίες.

Έχοντες την πεποίθηση, κύριε, ότι αφού έχετε γεννηθεί και ανατραφεί στην Αγγλία θα θελήσετε, αφού εκτιμήσετε κατάλληλα τα αισθήματα τα οποία υπαγόρευσαν την παρούσα, ότι δεν θα θελήσετε να διασπάσετε και ότι θα αποσυρθείτε.

Διατελούμε.

Ο Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος.

Πασχάλης Κωνσταντινίδης

Ο Φιλόθεος έκαμε πράξη τις απειλές του προς τον Γιαγκ και χρησιμοποίησε θεμιτά και αθέμιτα μέσα, προκειμένου να εξασφαλίσει την ψήφο των χριστιανών για τους υποψηφίους του διαμερίσματος Λάρνακας- Αμμοχώστου Αχιλλέα Διασίδα, Γεώργιο Σιακαλλή και Νικόλαο Ρώσο.

Σ' αυτή την εκστρατεία του πήγε σε πολλά χωριά για να δείξει ότι δεν αστειευόταν, έκαμε αργούς ακόμα και ιερείς για να τους αναγκάσει να εγκαταλείψουν το Γιαγκ ή να μη τον ψηφίσουν, ενώ ο Επίσκοπος Κερύνειας Κύριλλος καταράσθηκε όσους θα ψήφιζαν το Γιαγκ, σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν αργότερα στο δικαστήριο σε δίκη που ακολούθησε για το κύρος των εκλογών.

Ομως παρά τα μέσα που χρησιμοποίησαν οι χριστιανοί υποψήφιοι, έχοντας ταυτόχρονα την υποστήριξη της Επίσημης Εκκλησίας, ο φόβος πάντοτε υπήρχε ότι ο Γιαγκ δυνατό να έβγαινε βουλευτής.

Ο Φίλιος Ζαννέτος που έζησε όλες τις δραματικές αυτές ημέρες σημειώνει στην Ιστορία του:

(Μεταγλώττιση)

Ο τύπος της νήσου όλης καταπολέμησε σφοδρά την υποψηφιότητα του Γιαγκ. Στο υποδιεμέρισμα της Λάρνακας και ιδιαίτερα στην πόλη το δημόσιο φρόνημα εξεγέρθηκε εναντίον της υποψηφιότητας αυτής.

Χαρακτηριστικό δε είναι για όσους διέβαλλαν συστηματικά το εθνικό φρόνημα των Κυπρίων ως υποβολιμαίο και ως υποκινούμενο από προπαγανδιστές της ελληνικής ιδέας, εμπνεόμενον από την Αθήνα, ότι ο τότε Πρόξενος της Ελλάδας στη Λάρνακα Φοντιάνας, μεμφότητα μάλιστα τους κυπρίους που δεν υποστήριζαν τον Γιαγκ, ο οποίος σύμφωνα με αυτόν, θα έπραττε πολλά καλά στον τόπο.

Στο Βαρώσι ο Γιαγκ είχε μεγάλη πολιτική ισχύ και έλαβε εκ των προτέρων την υπόσχεση των ισχυροτέρων κομματικών παραγόντων ότι θα τύγχανε της υποστήριξης τους.

Βρέθηκε και κάποιος υποψήφιος ο οποίος θέλησε να συνδιάσει την τύχη του με αυτόν και αυτός ήτο ο μάλλον "απομεμωραμένος" από τα γερατειά δάσκαλος Παΐσιου.

Πιστοί υπάλληλοι του επάρχου διέτρεχαν την επαρχία εκείνη εργαζόμενοι πυρετωδώς υπέρ του. Ο κίνδυνος να εκλεγεί Αγγλος υπάλληλος ως αιρετό μέλος στο Νομοθετικό επικρεμμόταν μεγάλος"(...) Και όμως όλους μας κατείχε ο φόβος του να δούμε τον Αγγλο Λοχαγό και Επαρχο της Αμμοχώστου αντιπρόσωπο μας στο Νομοθετικό. Ευτυχώς κινήθηκε δραστήρια η Λευκωσία, ηγήθηκαν οι Κωνσταντινίδης και Λιασίδης, οι οποίοι αμέσως προέταξαν το το μέγα κλήρο, να αναμιχθεί προσωπικά κι έτσι τέθηκε επικεφαλής ο Κερυνείας Κύριλλος με τον Αρχιμανδρίτη της Αρχιεπισκοπής Φιλόθεο".

Το τι έκαμναν οι άνθρωποι του Γιαγκ το παρέθετε η εφημερίδα "Σάλπιγξ", η οποία μετέδιδε ότι σε μια συγκέντρωση εναντίον του Γιαγκ, αυτός έστειλε τους υπαλλήλους του να κτυπούν τενεκέδες ώστε να μη ακούει το πλήθος τους ομιλητές.

Εγγραφε η εφημερίδα στις **26 Οκτωβρίου 1891:**

"Ενεκεν της πείσμονος αποφάσεως και των

ενεργειών του κ. διοικητού Αμμοχώστου, του να εκλεχθή βουλευτής του διαμερίσματος Λάρνακος-Αμμοχώστου, κατήλθον εκ Λευκωσίας μέλη τινα της προς καταπολέμησιν της εκλογής του καταρτισθείσης, ο πανοσιολ. Αρχιμανδρίτης Αρχιεπισκοπής κ. Φιλόθεος, οι κ.κ. Π. Κωνσταντινίδης, Γ. Σιακαλλής και άλλοι έγκριτοι πολίται, χθες δε **18**, κήρυξ διέδωσεν ότι την δωδεκάτην ώραν θέλει επί τούτω ομιλήσει εν τω παρθεναγωγείω ο κ. Φιλόθεος και προς τούτο άπειρον πλήθος ήρξατο συρρέον ότε κατώτατοι υπάλληλοι του διοικητού μεμούριδες και εις εισπράκτωρ φέροντες τενεκέδες ήρξαντο αδιακόπου τενεκοκρουσίας και συριγμώ διακόψαντες πολλάκις την ομιλίαν του τε κ.κ. Φιλοθέου και του Π. Κωνσταντινίδου και ζητωκραυγάζοντες υπέρ του διοικητού.

Τότε ο κ. Π. Κωνσταντινίδης είπε "θα ελυπείτο βεβαίως ο κ. Διοικητής αν έβλεπεν ότι υποστηρίζεται υπό τοιούτων ανθρώπων". Τότε όλοι οι παρόντες εχειροκρότησαν τας ευφεις του κ. Κωνσταντινίδου λέξεις και εζητωκράυγησαν υπέρ αυτού. Ταύτα πάντα έχομεν λόγους να πιστεύωμεν ότι εγένοντο εν γνώσει του κ. Διοικητού, όστις και τας φωνάς και τας τενεκεδοκρουσίας ήκουεν, ευρισκόμενος κατ' εκείνην την στιγμήν εν τω, ου μακράν απέχοντι, διοικητηρίω, όστις και τους υπαλλήλους απέλυσε προς τον σκοπόν τούτον, ίσως προ της συνήθους ώρας".

(Μεταγλώττιση)

Λόγω της επίμονης απόφασης και των ενεργειών του κ. Διοικητή Αμμοχώστου να εκλεχθεί βουλευτής στο διάμερισμα Λάρνακας- Αμμοχώστου, κατήλθαν από τη Λευκωσία κάποια μέλη της καταρτισθείσης επιτροπής για καταπολέμηση της εκλογής του, ο πανοσιολ. Αρχιμανδρίτης της Αρχιεπισκοπής κ. Φιλόθεος οι κ.κ. Π. Κωνσταντινίδης, Γ. Σιακαλλής και άλλοι έγκριτοι πολίτες χθες δε **18**, ο κήρυκας διέδωσεν ότι στις δώδεκα θα μιλήσει στο παρθεναγωγείο ο κ. Φιλόθεος και προς τούτο άπειρο πλήθος άρχισε να συρρέει όποτε κατότατοι υπάλληλοι

του διοικητή, μεμούριδες και ένας εισπράκτορας, φέροντες τενεκέδες, άρχισαν αδιάκοπη τενεκοκρουσία και σφυρίγματα διακόψαντες πολλές φορές την ομιλία και του κ.κ. Φιλόθεου και του Π. Κωνσταντινίδη και ζητωκραυγάζοντες υπέρ του διοικητή.

Τότε ο κ. Π. Κωνσταντινίδης είπε "θα ελυπείτο βεβαίως ο κ. διοικητής αν έβλεπε ότι υποστηρίζεται από τέτοιους ανθρώπους". Τότε όλοι οι παρόντες χειροκρότησαν τις ευφείς λέξεις του κ. Κωνσταντινίδη και ζητωκραύγασαν υπέρ του. Αυτά όλα έχομεν λόγους να πιστεύομεν ότι έγιναν εν γνώσει του κ. Διοικητού, ο οποίος και τις φωνές και τις τενεκοκρουσίες άκουε, γιατί βρισκόταν τη στιγμή εκείνη στο διοικητήριο που απέχει πολύ λίγο και ο οποίος σχόλασε τους, ίσως, υπαλλήλους για τον σκοπό αυτό, πριν από τη συνηθισμένη ώρα".

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ

Η μάχη δόθηκε μέχρι την τελευταία στιγμή και στις εκλογές που έγιναν στις **7** Νοεμβρίου **1891** ο Άρθουρ Γιαγκ υπέστη συντριπτική ήττα, παρά το γεγονός ότι εξασφάλισε σημαντικό αριθμό ψήφων.

Κατά τον Φίλιο Ζαννέτο ο Γιαγκ εξασφάλισε **400** ψήφους έναντι **1050** που πήρε ο τελευταίος Ν. Ρώσος και **1445** που πήρε ο πρώτος Α. Λιασίδης.

Οι εκλεγέντες σύμφωνα με διάταγμα που δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Κύπρου, στις **11** Νοεμβρίου **1891** ήταν:

ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ-ΚΕΡΥΝΕΙΑΣ

ΟΘΩΜΑΝΟΣ:

1. Παρουτ ζηζάδδ Αχμέτ Βασίφ Εφένδης.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ:

1. Πασχάλης Κωνσταντινίδης

2. Μητροπολίτης Κερύνειας Κύριλλος Παπαδόπουλος

3. Ηγούμενος Κύκκου Γεράσιμος Χατζή Διάκου

ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ-ΛΑΡΝΑΚΑΣ
ΜΩΜΕΘΑΝΟΣ

1. Ζουχτή πιν Χατζή Χασσάν Εφένδης
ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ

1. Αχιλλέας Λιασίδης
2. Γεώργιος Σιακαλλής
3. Νικόλαος Ρώσσο

ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΛΕΜΕΣΟΥ-ΠΑΦΟΥ
ΜΩΜΕΘΑΝΟΣ

1. Αχμέτ Ρασήτ Εφένδης
ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ

1. Ιωάννης Κυριακίδης
2. Αριστοτέλης Παλαιολόγος
3. Σωκράτης Ν. Φραγκούδης

Όμως το εκλογικό αποτέλεσμα δεν σήμαινε και το τέλος της εκλογικής αυτής αναμέτρησης γιατί ο Γιαγκ κατέθεσε προσφυγή κατά του κύρους των εκλογών και η πρωτοφανής δίκη που έγινε στο Τρίκωμο κράτησε για μέρες, και σ' αυτήν ακούστηκαν πολλά.